

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

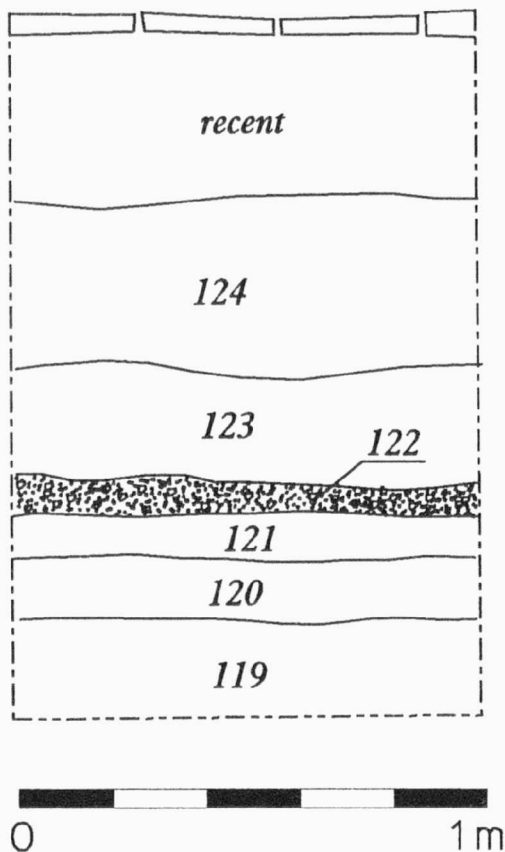
PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Obr. 47. Pravlov, Profil P5
Profil P5.

zachycena úroveň podloží a v narůstajícím souvrství byly identifikovány pouze novověké navážky (terénní úpravy). O mocném nárůstu terénu v novověku svědčí i starší dochované domy na návsi (např. fara), které jsou vzhledem k současnému terénu „utopeny“ o cca 2 m pod dnešní povrch komunikací. Můžeme se domnívat, že nárůst terénu byl způsoben změnou vodního režimu řeky Jihlavy a obec se z důvodu ochrany před vodou vyvýšila nad okolní terén (některé z dokumentovaných vrstev mají snad i náplavový charakter).

Obr. 48. Pravlov – kostel.
Pravlov – Kirche.

V rámci akce bylo také dokumentováno obnažené zdivo místního kostela. Lze rozlišit minimálně tři středověké fáze jeho výstavby. Bylo také možné sledovat barokní zvýšení lodi kostela a opěrných pilířů; tuto událost můžeme spojit s výše zmíněným nárůstem terénu. Také parapety barokních oken jsou položeny o 2 metry výše než parapety oken gotických (Holub-Kolařík – Peška 2003). Akce je v současné době ve fázi zpracování.

Petr Holub, Archaia Brno o.p.s.

Literatura

- Doležel, J. 2000: K městskému zřízení na středověkém Brněnsku do roku 1411, *Mediaevalia archaeologica* 2, 159-259.
- Holub, P. – Kolařík, V. – Peška, M. 2003: Pravlov – výstavba vodovodu. Terénní dokumentace z akce A82/2003 uložena v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Kuča, K. 2002: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 5. Praha.

Resumé

Pravlov (Bez. Brno-venkov). Mittelalter, Neuzeit. Siedlungen. Rettungsgrabung.

PROSTĚJOV (okr. Prostějov)

Kramářská ul. Novověk. Záchranný výzkum. Uložení: Muzeum Prostějovska v Prostějově

V souvislosti se stavbou domu v proluce na Kramářské ul. (po pravé straně ve směru z náměstí k hradbám) byl prováděn archeologický dohled. Po celé parcele výkopy porušovaly pouze navážkové vrstvy z 19. a 20. stol. Ve výkopu pro nosný pilíř v části stavby přiléhající ke Školní ulici byly zachyceny zbytky dřevěné trámové konstrukce datované střepy z výplně do 17. stol. Souřadnice na mapě ZM 1:10000 24-24-07: Z:340 J:45, Z:341 J: 45, Z: 341 J: 50, Z: 340 J:50

Pavel Moš, M Prostějovska

Resumé

Prostějov (Bez. Prostějov). Neuzeit. Rettungsgrabung

PROSTĚJOV (okr. Prostějov)

Ul. Dukelská brána č. 5. Vrcholný středověk. Město. Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

V měsíci lednu 2003 byla zahájena stavba nové budovy ČSOB v Prostějově, a to v místě proluky, která vznikla v 80. letech minulého století demolicí hotelu U tří králů. Při demolici byla téměř celá plocha někdejší zástavby snížena až na úroveň někdejší podlahy suterénu. Relativně nedotčen zůstal jen úzký pruh v severovýchodním rohu parcely. Vzhledem k tomu, že se zemní práce této části pozemku dotkly jen okrajově, omezil se výzkum na zdokumentování východního profilu stavební jámy a ovzorkování středověkých vrstev. Z těch byl drobnou sondou získán materiál ze závěru 14. a počátku 15. století. Pořízená dokumentace bude využita při výzkumu na

zbytku dosud nedotčené plochy, kde se do budoucna uvažuje o výstavbě podzemních garáží.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé

Prostějov (Bez. Prostějov), Str. Dukelská brána. Spätmittelalter. Kulturschicht. Rettungsgrabung

PŘÁSLAVICE (okr. Olomouc)

Kaple sv. Rocha. Novověk – 18. stol. Záchraný výzkum.

Dne 10. 6. 2003 byl po telefonickém vyznění amatérského archeologa Albína Doležela proveden výjezd pracovníků Archeologického centra Olomouc k nálezu mincí ze základového kamene barokní kapličky sv. Rocha v Přáslavicích. Ve vytesané čtvercové zahloubenině byla nalezena zkorodovaná pocínovaná plechová schránka s 8 mincemi. Na čelní straně kvádrů byl v kartuši vytesán letopočet 1767, který se shoduje se založením kaple.

Mince obsažené ve schránce určila Mgr. V. Michnová z Vlastivědného muzea Olomouc: 1. třikrejcar, 1765, b. zn. mincovna Praha, mincmistr P. Erdmann; 2. krejcar, 1762, zn. nečit., pravděpodobně mincovna Praha; 3. grešle, 1765, b. zn. mincovna Praha; 4. grešle, 1761, b. zn. pravděpodobně mincovna Praha (?); 5. feník, 1765 mincovna Vídeň; 6. feník, asi 1765 (náledek na poslední číslici, vypadá jako 1766, ale nemohlo být raženo v tomto roce) mincovna Vídeň; 7. půlkrejcar, b. letopočet mincovna Vídeň; 8. 20 krejcar, 1767 mincovna Vídeň, mincmistr Johann Augustin Cronberg.

Marek Kalábek, AC Olomouc

Resumé

Přáslavice (Bez. Olomouc), Innenbereich der Gemeinde – St. Rochuskapelle. Neuzeit – 1767. Siedlung. Münzfunde aus der 2. Hälfte des 18. Jh. Rettungsgrabung.

PŘEDKLÁŠTEŘÍ (okr. Brno-venkov).

„Porta coeli“. Novověk. Klášter. Záchraný výzkum.

V průběhu měsíců září a říjen roku 2003 byl proveden záchraný archeologický výzkum uvnitř ženského cisterciáckého kláštera Porta coeli v Předklášteří při realizaci II. etapy projektu odvedení srážkových vod od jižní strany farního kostela Nanebevzetí Panny Marie a rekonstrukce stávající dešťové kanalizace.

Průběh nového odvodňovacího systému byl plánován s ohledem na stojící budovy i dosud známé archeologické objekty (kaple sv. Kateřiny u severovýchodního rohu někdejšího probošství). Páteří zůstalo koryto bývalého náhonu, odkud byla dešťová kanalizace vedena v I. etapě okolo novogotické kaple a západního průčelí farního kostela (Unger 2002). II. etapa pokračovala přibližně jihovýchodním směrem a kopírovala ve vzdálenosti cca 6-7 m jižní stranu kostela Nanebevzetí Panny Marie i sakristie a západní stěnu nové hovorny. Na centrální výkop široký 0,9 m a hluboký maximálně 1,5 m navazovaly užší rýhy pro jednotlivé dešťové svody. Trasa II. etapy dešťové kanalizace je na mapě ZM ČR 1:10 000, listu 24-32-

02, určena souřadnicemi 24:233, 30:233 a 31:230 mm od západní:jižní sekční čáry.

Již při kontrolních ručních výkopech, ověřujících křížení kanalizace s kabelem elektrického vedení, narazili dělníci v blízkosti jižního vstupu do farního kostela Nanebevzetí Panny Marie na lidské kosti. Jáma byla rozšířena severním směrem o čtverec 0,8 x 0,8 m (sonda I/03), kde se pod asi 0,2 m silnou vrstvou navážek vyrýsoval ve sprašovém podloží roh pravoúhlého objektu s lidskými kosterními pozůstatky pravděpodobně dvou jedinců. Část kostí (z jedné osoby?) byla uložena v sekundární pozici, pod nimi se však nacházely odlišně zbarvené kosti spodních končetin v anatomické poloze, které navíc respektovaly tvar jámy.

Objekt se v důsledku dodnes viditelného snížení terénu západně a jižně od kostela při terénních pracích v letech 1940-1942 (Belcredi 1993, 321) nacházel velmi mělce pod současným povrchem. Stratigraficky nad ním byly zjištěny jen dvě novověké vrstvy – navážky se zbytky stavebního materiálu. Svrchní část zásypu jámy sice obsahovala ojedinělé zlomky novověké keramiky, avšak nelze jednoznačně vyloučit možnost, že se nálezy do objektu dostaly druhotně při úpravách terénu, zatímco starší vrstvy byly odstraněny.

Zvláštní jámy s pozůstatky více lidských jedinců se běžně objevují od středověku na okraji hřbitova u farních kostelů, kde sloužily namísto kostnice k pietnímu uložení kosterních zbytků pocházejících ze starších hrobů poškozených při stavebních úpravách nebo kopání nových hrobových jam. Nálezová situace v Předklášteří však takovému vysvětlení odporuje, neboť část kostí (včetně drobných kostí chodidla) byla uložena v anatomické poloze. Proto je nutné uvažovat o druhé formě důstojného uložení ostatků z narušených hrobů, kdy k vlastnímu pohřbu byly do hrobové jámy přidány ještě pozůstatky dalšího jedince/jedinců (Unger 2000, 336). Interpretaci zachyceného objektu jako hrobu potvrzuje i orientace pohřbeného jedince (Z-V) a umístění poblíž jižní stěny kostela.

Vlastní výkop kanalizace, který byl prováděn pomocí stavební mechanizace po jednotlivých úsecích vymezených šachtami, neporušil v části vedené podél jižní strany farního kostela žádné další archeologické struktury. Odlišná situace byla zaznamenána až před západní stěnou nové hovorny, kde byl zachycen obloukový pas z cihel. Jednalo se nejspíše o zbytek klenby blíže nedatovaného sklepa, zasahujícího mimo půdorys budovy.

Michal Přichystal, ÚAPP Brno

Literatura

- Belcredi, L. 1993: Archeologický výzkum kaple svatě Kateřiny a areálu kláštera Porta coeli v Předklášteří u Tišnova, *Archaeologia historica* 18, 315-343.
- Unger, J. 2000: Pohřební ritus městského obyvatelstva 13. až 18. století v archeologických pramenech Moravy a Slezska, *Archaeologia historica* 25, 335-356.
- Unger, J. 2002: Předklášteří u Tišnova 2001. Klášter Porta coeli. Odvedení srážkových vod před klášterem, nálevo zpráva č. j. 114/02 uložená v archivu Ústavu archeologické památkové péče v Brně.